

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІСТОРИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан історичного факультету

В.І. Мільчев
В.І. Мільчев

« 30 » *серпня* 2021

**ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА КРАЇН ЗАХІДНОЇ ЄВРОПИ ТА ПІВНІЧНОЇ
АМЕРИКИ**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки бакалавра

денної форми здобуття освіти
спеціальності **291 Міжнародні відносини, соціальні комунікації та
регіональні студії**

освітньо-професійна програма **країнознавство**

**Укладач: к.і.н., доцент кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин Казакова
Оксана Миколаївна**

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри всесвітньої історії та
міжнародних відносин

Протокол №1 від 25 серпня 2021 р.
Завідувач кафедри всесвітньої історії та
міжнародних відносин

О.М. Маклюк
О.М. Маклюк

Погоджено
з навчально-методичним відділом

О.В. Микитська
(підпис) (ініціали, прізвище)

Ухвалено науково-методичною радою
історичного факультету

Протокол № 1 від 30 серпня 2021 р.
Голова науково-методичної ради
історичного факультету

Т.В. Грушева
Т.В. Грушева

2021 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Галузь знань, спеціальність, освітня програма рівень вищої освіти	Нормативні показники для планування і розподілу дисципліни на змістові модулі	Характеристика навчальної дисципліни
		очна (денна) форма здобуття освіти
29 Міжнародні відносини	Кількість кредитів 3	Вибіркова
291 Міжнародні відносини, соціальні комунікації та регіональні студії	Загальна кількість годин 90	Семестр:
		6
Країнознавство	Змістових модулів – 2	Лекції
		28 год.
		Практичні
		14 год.
		Самостійна робота
		48 год.
Рівень вищої освіти: бакалаврський	Кількість поточних контрольних заходів – 3	Вид підсумкового семестрового контролю: екзамен

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Зовнішня політика країн Західної Європи та Північної Америки» надає цілісні уявлення про зовнішньополітичні орієнтири та пріоритети країн, їхню участь у світовій політиці, характер взаємин з Україною. Дисципліна спрямована на. Вивчення курсу сприяє формуванню здатності випускника аналізувати історичні факти і події, оцінювати і прогнозувати вплив політичних, економічних, соціальних чинників на розвиток зовнішньої політики

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Зовнішня політика країн Західної Європи та Північної Америки» є:

- формування у студентів уявлення про процес формування й основний зміст зовнішньополітичної діяльності країн регіону за часи розвитку історичних етапів міжнародних відносин та на сучасному етапі,
- розуміння характеру впливу зовнішніх чинників на внутрішнє життя країн, її сучасного геополітичного становища, інтересів, характеру відносин з іншими державами світу, а також базовими поняттями, умовами та правилами зовнішньої політики держави;
- орієнтує на набуття досвіду оволодіння навичками аналізу зовнішньої політики країн регіону та формування уявлень про її місце в системі міжнародних відносин.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути таких результатів навчання:

Результати навчання та компетентності	Методи і контрольні заходи
<p>І.К. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в сфері міжнародних відносин, суспільних комунікації та регіональних студій, зовнішньополітичної діяльності держав, міжнародних взаємодій між державами, міжнародними організаціями та недержавними акторами, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов та передбачає застосування теорій суспільних наук та спеціальних наукових методів дослідження проблем міжнародних відносин.</p> <p>ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі і знань про природу і суспільство, та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового образу життя.</p> <p>ЗК5. Здатність працювати в міжнародному контексті.</p> <p>ЗК13. Здатність бути критичним і самокритичним.</p> <p>РН01. Знати та розуміти природу міжнародних відносин та регіонального розвитку, еволюцію, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, а також природу та джерела політики держав на міжнародній арені і діяльності інших учасників міжнародних відносин.</p> <p>РН02. Знати та розуміти природу та динаміку міжнародної безпеки, розуміти особливості її забезпечення на глобальному, регіональному та національному рівні, знати природу та підходи до вирішення міжнародних та інтернаціоналізованих конфліктів.</p> <p>РН05. Знати природу та механізми міжнародних комунікацій.</p> <p>РН06. Знати природу та характер взаємодій окремих країн та регіонів на глобальному, регіональному та</p>	<p>Методи. Використання студентоцентризованих, проблемно-орієнтованих технологій та підходів з використанням загальнонаукових та спеціальних методів (інформаційний, пояснювально-ілюстративний, проблемний, пошуковий, аналіз і синтез, індукція і дедукція, спостереження тощо), зокрема проблемно-орієнтоване навчання, мультимедійні методи, мережеві технології, аудіовізуальний метод, електронні презентації, індивідуальна робота. Проведення проблемних лекцій, лекцій-дискусій та лекцій-візуалізацій.</p> <p>Поточні контрольні заходи: Робота на семінарських заняттях (обговорення теоретичних засад міжнародних відносин) та вирішення практичних задач (на прикладах актуальних проблем міжнародних відносин та світової політики)), усне опитування, виконання тестових завдань, самостійне опрацювання монографічної та періодичної літератури. Робота у групі над розв'язанням практичних та теоретичних завдань</p> <p>Письмова контрольна робота. Контрольна робота у вигляді тестових завдань.</p> <p>Індивідуальне завдання. Підготовка аналітичних довідок та написання есе з проблем міжнародних відносин та дипломатії.</p> <p>Підсумкові контрольні заходи. Теоретичний підсумковий контроль – усний екзамен (у разі дистанційного навчання – змішаний з екзаменаційним тестом) – до 20 балів. Підсумкове практичне завдання – підготовка аналітичної довідки з пошуку теоретичної бази конкретних проблем міжнародних відносин (до 20 балів). Робота має розглядати актуальну міжнародну проблему (ситуацію) з точки зору того чи іншого теоретичного підходу.</p>

локальному рівнях.

РН18. Демонструвати знання історії, географії, економіки та особливостей політичного розвитку країн світу.

СК1. Здатність виокремлювати ознаки та тенденції розвитку, розуміти природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, суспільних комунікацій та/або регіональних студій.

СК3. Здатність оцінювати стан та напрями досліджень міжнародних відносин та світової політики у політичній, економічній, юридичній науках, у міждисциплінарних дослідженнях.

СК5. Здатність аналізувати вплив світової економіки, міжнародного права та внутрішньої політики на структуру й динаміку міжнародних відносин та зовнішньої політики держав.

СК7. Здатність аналізувати міжнародні інтеграційні процеси у світі та на Європейському континенті, та місце в них України.

СК9. Здатність застосовувати знання характеристик розвитку країн та регіонів, особливостей та закономірностей глобальних процесів та місця в них окремих держав для розв'язання складних спеціалізованих задач і проблем.

СК10. Здатність аналізувати структуру та динаміку міжнародних суспільних комунікацій, виявляти їх вплив на міжнародну систему, державні та суспільні інститути.

СК14. Здатність до розуміння характеристик розвитку країн та регіонів, особливостей та закономірностей глобальних процесів та місця в них окремих держав.

СК16. Здатність до розуміння природи, динаміки, принципів організації та тенденцій розвитку країн світу.

СК17. Здатність до розуміння природи та джерел міжнародних конфліктів та способів їх врегулювання, вироблення підходів до розв'язання проблем і завдань у сфері міжнародних відносин, міжнародної та національної безпеки, зовнішньої політики.

Міждисциплінарні зв'язки. Вивчення навчальної дисципліни «Зовнішня політика країн Західної Європи та Північної Америки» передбачає використання досягнень наступних дисциплін: дипломатичний протокол та етикет, внутрішньополітичний та

соціально-економічний розвиток країн Західної Європи, етнодемографічна та соціальна структура країн Західної Європи, міжнародні організації.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1.

Зовнішня політика країн Північної Америки

Тема 1. Витоки та принципи зовнішньої політики США Геополітичні витоки зовнішньої політики США. Ідеологічні витоки. Політична культура, традиції та зовнішня політика США. Зовнішньополітичні доктрини США після Другої світової війни. Пріоритети в зовнішній політиці США по завершенню «холодної війни». Британоамериканські відносини: еволюція, стан та перспективи розвитку. США і ЄС. Відносини США з Францією, Німеччиною, Італією. Політика Вашингтону щодо азійських країн. Стосунки США з Японією та Китаєм. Політика США на Близькому Сході. Зміна зовнішньополітичних пріоритетів за часів сучасних адміністрацій.

Тема 2. Інститути та механізми зовнішньої політики США Повноваження президента в сфері зовнішньої політики. Відносини президента і Конгресу у формуванні зовнішньої політики. Повноваження комітетів зовнішніх відносин палат Конгресу США. Особистість президента і зовнішня політика. Рада національної безпеки: структура, функції, повноваження. Роль особистого помічника президента з питань національної безпеки. Держдепартамент: структура, функції, повноваження. ЦРУ. Процес прийняття зовнішньополітичних рішень в США. Моделі процесу прийняття зовнішньополітичних рішень. Учасники процесу прийняття рішень. Підготовка та експертиза зовнішньополітичних рішень. Мозкові центри: історія, провідні центри, форми діяльності. Роль громадської думки в процесі прийняття зовнішньополітичних рішень. Теорія Престона П. Роль етнічного фактору у формуванні зовнішньої політики США. Лобістські структури. Роль ірландського, ізраїльського, китайського, кубинського лобі. Роль ЗМІ в механізмі прийняття зовнішньополітичних рішень США.

Тема 3. Вектори зовнішньої політики США Регіональні пріоритети в зовнішній політиці США. Політика США в близькосхідному регіоні. Позиція США щодо арабо-ізраїльського конфлікту. Ірак та Афганістан в політиці США. Політика США в азійському регіоні. Еволюція американо-китайських відносин. США-Індія-Пакистан. Політика США щодо європейського регіону. Відносини США з країнами колишнього СРСР. Відносини США-ЄС. Політика США в латиноамериканському регіоні. Відносини США та країн Африки.

Тема 4. Інститути та механізми зовнішньої політики. Канади Вектори зовнішньої політики Канади. Процес прийняття зовнішньополітичних рішень в Канаді. Моделі процесу прийняття зовнішньополітичних рішень. Учасники процесу прийняття рішень. Підготовка та експертиза зовнішньополітичних рішень. Мозкові центри: історія, провідні центри, форми діяльності. Роль громадської думки в процесі прийняття зовнішньополітичних рішень. Регіональні пріоритети в зовнішній політиці Канади. Політика Канади в близькосхідному регіоні. Позиція Канади щодо арабо-ізраїльського конфлікту. Ірак та Афганістан в політиці Канади. Політика Канади в азійському регіоні. Еволюція відносин. Канади та Індії-Пакистану. Політика Канади щодо європейського регіону. Відносини Канади з країнами колишнього СРСР. Відносини США- Канади. Політика Канади в латиноамериканському регіоні. Відносини Канади та країн Африки.

Змістовний модуль 2.

ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА ЗАХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇН

Тема 5. Зовнішня політика Великої Британії Конституційно-правовий механізм формування і проведення зовнішньої політики. Роль монарха, парламенту, Форін офісу у розробці та реалізації зовнішньої політики країни. Зовнішньополітичні пріоритети Великої Британії. Стратегія та пріоритети в зовнішній політиці урядів Т. Блера, Г. Брауна,

Д. Кемерона. Європейський вектор зовнішньої політики Великої Британії. Відносини Великої Британії з Європейським Союзом: історія і сучасність. Політика Великої Британії щодо Співдружності націй та країн «третього світу».

Тема 6. Зовнішня політика Франції. Зовнішньополітичний механізм сучасної Франції. Президент Республіки: його роль і місце в зовнішньополітичному механізмі. Прем'єр-міністр і уряд в зовнішньополітичному механізмі Франції. Парламент і питання зовнішньої політики. Міністерство закордонних справ: специфіка діяльності. Франко-німецькі відносини. Франція та югославська криза. Відносини Франції зі східноєвропейськими партнерами. Французька політика в Африці, на Близькому Сході та у Південно-Східній Азії. Трансформація національної військової доктрини Франції.

Тема 7. Зовнішня політика ФРН Конституційно-правовий механізм формування і проведення зовнішньої політики ФРН. Зовнішньополітичні повноваження уряду. Відомство федерального канцлера. Міністерство закордонних справ ФРН. Парламент і зовнішня політика. Міжнародні наслідки об'єднання Німеччини 1990 р., зміна векторів в зовнішній політиці ФРН. Розвиток американо-німецьких відносин. ФРН – Європейський Союз. ФРН і країни третього світу.

Тема 8. Зовнішня політика країн Бенілюксу. Конституційно-правовий механізм формування і проведення зовнішньої політики в країнах Бенілюксу. Історія зовнішньої політики країн Бенілюксу. Основні вектори зовнішньої політики країн Бенілюксу. Участь в міжнародних організаціях Бельгії, Нідерландів та Люксембургу

4. Структура навчальної дисципліни

Змістові модулі	Усього годин	Аудиторні контактні години				Самостійна робота		Система накопичення балів			
		Усього годин	Лекційні заняття		Семінари		очна	заочна	Т.з.	П.з	Усього балів
очна	заочна		очна	заочна							
1	52		16		8		28		4	12	16
2	40		14		6		20		6	6	12
Усього за змістові модулі	92		28		14		48				60
Підсумковий контроль (екзамен)							30				40
Загалом							120				100

5. Теми лекційних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	з/дист ф.
1	Витоки та принципи зовнішньої політики США	2	
1	Інститути та механізми зовнішньої політики США.	2	
1	Процес прийняття зовнішньополітичних рішень в США.	4	
1	Зовнішня політика Великої Британії	4	
1	Інститути та механізми зовнішньої політики Канади	2	
1	Вектори зовнішньої політики Канади	2	

2	Зовнішня політика Іспанії Зовнішньополітичний механізм сучасної Іспанії та основні вектор	2	
2	Зовнішня політика Франції Зовнішньополітичний механізм сучасної Франції	4	
2	Зовнішня політика ФРН Основні вектори	4	
2	Зовнішня політика країн Скандинавії.	2	
2	Головні тенденції світового розвитку наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст.	2	
Разом		28	

6. Теми семінарських занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	з/дист ф.
1	Вибірчі компанії 2016 р. та 2020 р. та їх вплив на формування зовнішньої політики США	2	
1	Вектори зовнішньої політики США	4	
1	Вектори зовнішньої політики Канади	2	
2	Зовнішня політика Франції Зовнішньополітичний механізм сучасної Франції	2	
2	Зовнішня політика ФРН Основні вектори	2	
2	Зовнішня політика країн Бенілюксу.	2	
Разом		14	

7. Види і зміст поточних контрольних заходів

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	Теоретичне завдання	Виконання однієї роботи на вибір: написання есе або аналітичної довідки	Студент має аргументувати, проводити аналогії, вдало використовувати цитати, правильно обирати стилістику та стратегію викладу	10
	Практичне завдання – групова робота на 1-4 семінарських заняттях	Групова робота на семінарі, аналіз передумов Першої світової війни. Групова робота на семінарі, аналіз передумов Другої світової війни	Студент має аргументувати, проводити аналогії, вдало використовувати цитати,	20

			правильно обирати стилістику та стратегію викладу	
Усього за ЗМ 1 контр. заходів	3			
2	Теоретичне завдання	Виконання однієї роботи на вибір: написання есе або аналітичної довідки	Студент має аргументувати, проводити аналогії, вдало використовувати цитати, правильно обирати стилістику та стратегію викладу	15
	Практичне завдання – підготовка за темами семінарських занять 5-7	Обговорення форм та методів пропаганди часів «холодної війни» Аналіз основних конфліктів у регіоні.	Студент має аргументувати, проводити аналогії, вдало використовувати цитати, правильно обирати стилістику та стратегію викладу	15
Усього за ЗМ 2 контр. заходів	3			
Усього за змістові модулі контр. заходів	6			60

8. Підсумковий семестровий контроль

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
Екзамен	Теоретичне завдання – виконання тесту на платформі Moodle	Усний екзамен (у разі дистанційного навчання – змішаний з екзаменаційним тестом)	Успішне виконання 50% завдань – 10 балів; 100% завдань – 20 балів	20
	Практичне завдання – підготовка проєкту	підготовка аналітичної довідки з пошуку теоретичної бази конкретних проблем міжнародних відносин		20
Усього за підсумковий семестровий контроль				40

9. Рекомендована література

Основна:

1. Зовнішня політика у постбіполярному світі (Аналіз. Проблеми. Прогнози): Монографія / Наук. ред. д.і.н., проф. С.С. Трояна. <http://troyan-ss.yolasite.com/3.php>
2. Корсунський С. В. Зовнішня політика в епоху трансформацій: як не залишитись на узбіччі історії. Харків: Віват, 2020. 254 с.
3. Коппель О.А. Пархомчук О.С. Ретроспективний контекст глобальних трендів міжнародних відносин // Глобальні тренди міжнародних відносин. Монографія. Київ : Вадекс, 2020. 524 с.
4. Кучик О. С. Зовнішня політика України : підручник ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2018. 446 с
5. Маклюк О. М., Нестеренко Л. О., Давлетов О. Р., Казакова О. М., Черкасов С. С., Білоножка С. Економічна та політична історія світу: навчальний посібник для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії», освітньо-професійної програми «Країнознавство». Запоріжжя, ЗНУ: ЗНУ, 2020. 183 с.
6. Bergmann J. The European Union as International Mediator: Brokering Stability and Peace in the Neighbourhood. Springer International Publishing. Palgrave Macmillan. 2020. 280.
7. Gavin N. Media definitely do matter: Brexit, immigration, climate change and beyond. The British Journal of Politics & International Relations. 2018. Vol. 20/ Iss. 4. 1-19.
8. Cox, Michael Nationalism, nations and the crisis of world order. International Relations. 2019. Vol. 30. Iss. 2. 247-266.

9. Carta C., Higgott R. Cultural Diplomacy in Europe (Between the Domestic and the International) The Influence of Populism and Nationalism on European International Cultural Relations and Cultural Diplomacy. The European Union in International Affairs. 2020. 141-165.
10. Mastanduno M. Liberal hegemony, international order, and US foreign policy: A reconsideration. The British Journal of Politics & International Relations. 2018. 1-8.
11. Sterhen C. Meditations on Diplomacy. Comparative Cases in Diplomatic Practice and Foreign Policy. Bristol 2017. 116 p.

Додаткова

1. Бессонова М. Канада та початок Холодної війни: сучасні інтерпретації. Американська історія та політика: науковий журнал. № 8. Київ, 2019. С. 46-56.
2. Бжезинський З. Безлад. Геополітична пустка URL : <http://www.ij.lviv.ua/n10text/brzezinsky.htm/>
3. Казакова О. КОНЦЕПЦІЯ «М'ЯКОЇ СИЛИ» В КОНТЕКСТІ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ СУЧАСНОЇ ФРАНЦІ // Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції «Міжнародні відносини: історія, теорія, практика» (30 червня 2021 року). Суми : ФОП Цьома С.П., 2021. 171 с. с.87-90
4. Казакова О., Тихомировою Є. Трансформація ролі аналітичних центрів у політичній системі Фінляндії. Гілея: науковий вісник. – Київ : «Видавництво «Гілея», 2020. Вип. 156 (№ 5). С. 50-54.
5. Казакова О.М., Шумська Т.А. ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ЇХ ВПРОВАДЖЕННЯ У СФЕРІ ДИПЛОМАТІЇ: ДОСВІД ДАНІЇ //Grundlagen der modernen wissenschaftlichen Forschung: збірник наукових праць «ЛОГОΣ» з матеріалами I Міжнародної науково-практичної конференції, м. Цюрих, 10 вересня 2021 р.– Вінниця-Цюрих: Європейська наукова платформа, BOLESWA Publishers, 2021. 312 с.
6. Фукуяма Ф. Політичний порядок і політичний занепад. Від промислової революції до глобалізації демократії / пер. з англ. Т.Цимбал, Р. Корнута. Київ: Наш формат, 2019. 608 с.

Інформаційні ресурси

1. Міністерство закордонних справ України. URL: <https://mfa.gov.ua/>
2. Офіційний сайт Представництва Європейської Комісії в Україні. URL: <http://www.delukr.cec.eu.int>.
3. Офіційне Інтернет-представництво Президента України / Європейський вибір. URL: http://www.president.gov.ua/topics/prior_eurochoice.
4. Офіційний сайт Організації Об'єднаних Націй. URL: <http://www.un.org>.
5. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики: URL: <http://www.me.gov.ua>
6. Держдепартамент США URL: <http://www.state.gov>
7. Європейський Союз URL: <http://www.europa.eu.int>
8. Європейські інформаційно-аналітичні центри URL: <http://www.aries.eu.int>
9. Міжнародна кризисна група URL: <https://www.crisisgroup.org>
10. Національний інститут стратегічних досліджень URL: <http://www.niss.gov.ua>.
11. European Commision. URL: <https://ec.europa.eu>.
12. ООН. URL: <http://www.un.org>